

בית הלוי פרשת וירא

בראשית פרק כב, א-ה

(א) וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵל־לְהִיִּם נִסָּה אֶת־אֲבִרָהִם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲבִרָהִם וַיֹּאמֶר הַנְּנִי: (ב) וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךָ אֶת־יִחִידֶךָ אֲשֶׁר־אֲהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמִּרְיָה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לַעֲלֹה עַל אֶתֶד הַהָרִים אֲשֶׁר אָמַר אֵלָיךָ: (ג) וַיִּשְׁלַח אֲבִרָהִם בְּבָקָר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנֵו וַיִּבְקַע עֵצִי עַל־הָ עֵלָה וַיִּקַּח וַיִּלֶּךְ אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לּוֹ הָאֵלֵהִים: (ד) בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיֵּשֶׂא אֲבִרָהִם אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא אֶת־הַמְּקוֹם מֵרֶחֶק: (ה) וַיֹּאמֶר אֲבִרָהִם אֶל־נַעֲרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֶּה עִם־ הַחֲמוֹר וְאֲנִי וְהַנַּעַר נִלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוָבָה אֵלֵיכֶם:

בית הלוי בראשית פרק כב

(ה) שבו לכם פה עם החמור. ודרשו במסכת קידושין (דף ס"ח) עם הדומה לחמור דבן ישראל הבא מן השפחה אינו מיוחס אחריו ואינו בנו. ולכאורה למה רמז דין זה כאן. רק הענין דהקב"ה אמר לו מכבר כי ביצחק יקרא לך זרע וא"כ אמר לו דישמעאל אינו מיוחס אחריו ולא נחשב לו כבן ואברהם אבינו קיים את זאת ולא חשבו בלבו לבן כלל. והן עתה כשהלך לשחוט את יצחק נתיירא אברהם אולי עתה שלא יהיה לו בן אחר יתחדש בלבו איזו אהבה וקורבה לישמעאל אחרי שאין לו בן אחר, ואז יפסיד בשני דברים, אחד דנסיין של העקידה יקטן הרבה דאינו דומה מי שאין לו רק בן אחד ושוחטו למי שיש לו שני בנים ושוחט לאחד ונשאר לו השני והקב"ה אמר לו קח נא את בנך את יחידך אמר לו בשעת הנסיון דיצחק הוא לו בן יחיד. שנית דהרי נצטווה שלא יחשוב את ישמעאל לבן. ומש"ה בעת שהלך לשחוט את יצחק התחיל להחזיק ולהשריש הדבר בלבו אשר ישמעאל אינו בנו ואמר לחזק הדבר בלבו עם הדומה לחמור שאינו בנו ואינו מיוחס אחריו:

הנה בפסוק נזכר עיקר נסיון העקידה על אברהם ולא על יצחק. ובתפלה אנחנו אומרים ועקידת יצחק לזרענו ברחמים תזכור. והענין דהנסיון של אברהם היה שישחוט בנו יחידו שנולד לו למאה שנה. וביצחק היה הנסיון להיות נשחט. והנה אנחנו רואים בחוש אשר דוחק הפרנסה ואהבת הבנים מביאים את האדם לכמה מכשולים. ומ"מ בודאי דגם אלו האנשים העוברים על חוקי התורה למען אהבת הבנים וכדומה, דהיה מניח עצמו להיות נהרג על קידוש השם. ומוכרח דיותר בנקל הנסיון להיות נהרג ולהאבד מכל וכל מלהיות נשאר בעולם בכל חושיו ורק יחסר לו פרט אחד מהאהוב אצלו. וע"כ נסיון של אברהם אבינו שהיה בפרט אחד וזה הפרט היה אצלו היותר גדול ואהוב אצלו, גדול יותר מנסיונו של יצחק וע"כ נזכר הנסיון העיקר על אברהם. והנה מה דאנחנו מזכירים זכות אבות בתפלה ולכאורה מה יועיל מעשה אבות להבן והלא אמרו (סנהדרין קד א) לא הציל אברהם את ישמעאל, ורק משום דגם לנו נשאר קצת ממעשיהם הטובים בירושה מהמדות הטובות שלהם, וכמו שאומרים בתפלה מה יפה ירושתנו וע"כ ראוי שיזכור לנו זכותם. והרי אצלינו נשאר בירושה חלק גדול מהנסיון של יצחק יותר ממה שנשאר לנו מהנסיון של אברהם, וע"כ אנחנו מבקשים שיזכור לנו עקידת יצחק כי מעשיו הטובים הוריש גם לנו קצת: